

NEKAJ NAGLASNIH IN FONOLOŠKIH ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA KOSTELSKEGA GOVORA

Govor Babnega Polja je kostelski. Poleg splošnoslovenskih naglasnih premikov in sekundarnega premika pozna kostelščina še druge: 'cigan, kle'petat, 'gospo:t, 'kova:č. Kostelščina je po naglasu in vokalizmu slovenski, ne morda kajkavski govor.

The village dialect of Babno Polje belongs to the Kostel dialect. In addition to the Common Slovene accent retractions, Kostel has further ones: 'cigan 'gypsy,' kle'petat 'to chat,' 'gospo:t 'mister,' 'kova:č 'blacksmith.' The Kostel dialect, to judge by the accentuation and vowel system, is Slovene, not, as some might think, Kajkavian.

Slovenska dialektologija postavlja kostelski govor med levi breg rečice Čabranke in levi breg zgornjega toka reke Kolpe na jugozahodu in kočevsko planoto na severovzhodu.¹ Se pravi, da poteka pas teh govorov smeri SZ-JV, t.j. od Babnega Polja na SZ do naselja Grglja na JV. V preteklosti so bile zemljepisne značilnosti eden od oblikovalnih faktorjev lokalnih govorov, zato se mi zdi umestno orisati pokrajino kostelskega govora.

Za SZ je značilna ravnina v okolici Babnega Polja, ki brez večjih naravnih ovir prehaja v JJV smeri v gričevnato okolico Prezida, v SSZ smeri pa v Stari trg. Z vzhodne strani jo od sosednje doline loči nad 1000 m visok Petelinov vrh. Med Petelinovim vrhom in približno enako visokim Pargom na JZ ter Goteniško goro na SV leže v ozkih dolinah naselja Travnik, Lazec, Draga, Srednja vas, Trava in na desno proti hrvaški meji še Stari in Novi kot. Naprej proti jugovzhodu so zaselki nastajali po kotlinicah, ki so zvečine težko dostopne; tako npr. Pungert. Do zaselkov Črni potok, Žurge, Belica, Papeži, Bezgovica, Padavo, Ribjek je je mogoče priti le s hrvaške strani.

Skrajni jugovzhodni kostelski govori med Srobotnikom in Grgljem ležijo na hriboviti, od kočevske planote proti Kolpi spuščajoči se pokrajini. Na desnem bregu Kolpe se svet ponekod zelo naglo vzpne v planine Gorskega Kotarja. V tako hriboviti pokrajini reka zaselke prej povezuje kot pa loči, zato se določen govor verjetno govori ali se je govoril tudi na desnem bregu Kolpe, kot je domneval že Ramovš. Pokrajina kostelskih govorov kaže torej več enot; to so Babno Polje, dolina med Travnikom in Travo in osamljeni zaselki v kotlinah osrednjega dela pokrajine ter skrajni jugovzhod kostelskih govorov na stpnjevitatem pobočju kočevske planote. Po zapisih sodeč, so se te enote odrazile tudi v krajevnih govorih.

Ramovš je kostelski govor v svojih Dialektih prištel k govorom belokranjskega narečja kot dela dolenske narečne osnove. V svojih dialektoloških kartah je kostelski govor zarisal tudi na desni breg Kolpe, Babno Polje na severozahodu pa priključil zahodnemu dolenskem narečju.² Med viri za opis kostelskega govora v Dialektih je

¹T. LOGAR – J. RIGLER, *Karta slovenskih narečij*, (Ljubljana, 1984).

²F. RAMOVŠ, HG VII, *Dialekti* (1935), 135–136; *Dialektološka karta slovenskega jezika*, (Ljubljana, 1931); *Karta slov. narečij v priročni izdaji* (Ljubljana, 1935), ponatis 1957.

navedel Strohala,³ čigar študije se nanašajo na govore Delnic in Lokev na hrvaški strani, za neposredne podatke s kostelskega terena pa samo J. Jurkoviča, ne da bi bil pojasnil, ali gre vsaj za celo jugovzhodno pokrajino med Grgljem in Srobotnikom, za katero je med domačini uveljavljeno ime Kostel, ali samo za naselje Kostel. Iz Dialektov prav tako ni razvidno, koliko se Jurkovičevi podatki nanašajo na osrednji del kostelskih govorov, tj. na zaselke med Travo in Srobotnikom. Vse kaže, da Ramovš ni razpolagal s prav dosti gradiva.

Za zadnji, povojni čas je narečnih podatkov precej več:⁴ 1. zapis Babnega Polja Albine Lipovec po vprašalnici OLA;⁵ 2. gradivo iz krajev Lazec, Draga in Pungert, ki sem ga zapisala v maju 1990; 3. gradivo za slovar kostelskega govora J. Gregoriča v obsegu približno 14.000 gesel za kraje med Grgljem in Srobotnikom;⁶ 4. zapis govora Vasi pri Kostelu T. Logarja po vprašalnici SLA iz leta 1957; 5. zapis govora Banje Loke M. Glavič-Štampfel po SLA vprašalnici iz leta 1983.

Pregled naglasa po tem gradivu in primerjava z Ramovševimi podatki ne prinaša velikih novosti. Zapisi potrjujejo, da so v naglasnem pogledu kostelski govori v veliki meri enotni, ker so izgubili tonemskost, hkrati pa ohranili kvatiteto in tako ločijo sestave dolgih in kratkih naglašanih samoglasnikov. Prav tako večinoma kažejo enotno metataksno; izvedli so splošnoslovenske premike in naslednje slovenske narečne premike: 'žena, 'noga; 'megla, 'čeber; 'oko, 'meso; mlajša narečna premika 'cigan (Babno Polje, Lazec, južnokostelski govor), kle'petat (južnokostelski govor), le premik naglasa z dolgega zadnjega zloga za zlog proti začetku, npr. 'kavač, 'galop (Babno Polje) in 'kova:č, 'golo:p (južnokostelski govor) ni znan vmesnim lokalnim govorom: ko'va:č, golo:p (Lazec). Neskladje je opaziti tudi v ponaglasnih dolžinah, npr. v primerih s terciarnim naglasnim premikom so ponaglasne dožine dosledne na JV in izginjajo v smeri proti SZ.

Vokalizem kostelskega govora je mogoče zadovoljivo predstaviti z medsebojno primerjavo samoglasniških sestavov dolgih in kratkih samoglasnikov v krajih Babno Polje, Lazec in za kraje med Grgljem in Srobotnikom enotnim sestavom samoglasnikov južnega kostelskega govora.

³F. RAMOVŠ, HG VII, *Dialekti*, (Ljubljana, 1935), 144.

⁴Navedeno gradivo hrani Inštitut za slovenski jezik F. Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.

⁵Podatki so povzeti po fonološkem opisu Babnega Polja A. LIPOVEC in F. BENEDIK v *Fonoloških opisih*, (Sarajevo, 1981).

⁶J. GREGORIČ (1908–1989) je začel zbirati gradivo za slovar kostelskega govora med Srobotnikom in Grgljem že pred vojno. Obseg gradiva se je povečal zlasti v zadnjem desetletju, ker ga je pokojnik kot pripadnik tega narečja razširil na t. i. popolni narečni slovar.

BABNO POLJE⁷

Dolgi samoglasniki

i:ə *u:ə*
ɛ: *o:*
e:i̯
je *ɥa*
a:

Kratki samoglasniki

i *u*
ɛ *o*
ɛ *a*

Izvor:

Dolgi samoglasniki

- i:ə* ← st. akut. *ɛ* ('*di:ətela*), cfl. *e* ('*mi:ət*), n. akut. *e* ('*ni:əs*);
u:ə ← cfl. *o* ('*mu:əš*), st. akut. *o* ('*gu:əba*), n. akut. *o* ('*š'ku:əda*);
ɛ ← ê: pred *j* ('*vě:ja*), *e* v tujkah ('*mę:nza*);
o ← cfl. *ɔ* skupaj z /*ɥ*/ ('*vɔ:ɥk*), st. akut. *ɔ* skupaj z /*ɥ*/ ('*pɔ:ɥxi*);
e:i̯ ← st. akut. *ě* ('*ne've:i̯sta*);
je ← drugotno naglašenega *e* ('*žjena*); analogno naglašenega *ɛ* ('*pjeta*);
ɥa ← drugotno naglašenega *o* ('*kɥaza*); analogno naglašenega *o* ('*rɥaka*);
a: ← cfl. *a* ('*g'ra:t*), st. akut. ('*k'ra:va*), cfl. *ə* ('*və:s*), n. akut. *ə* ('*mə:ša*).

Kratki samoglasniki

- i* ← cfl. *i* ('*list*), st. akut. ('*lipa*);
u ← n. akut. *u* ('*luč*), st. akut. *u* ('*k'ruxa*), cfl. *o* ('*nuč*, '*nus*), *ɔ* po umiku z dolgega končnega zloga ('*dužan*);
ɛ ← *i* ('*měš*), *u* ('*k'rex*), novonaglašenih *ê* i *u* ('*sěnu*, '*děši*, '*šěši*, '*šerok*, '*šěšit*);
o ← *ə* ('*pəs*, '*doš*), *r:* skupaj z /*r*/ ('*dorva*, '*žort*);
ɛ ← *e* v enozložnicah ('*k'met*), *e* in *ɛ* po terc. umiku ('*nebu*, '*mesu*);
a ← *a* v enozložnicah ('*b'rat*), *o* v enozložnicah ('*kaš*), *o* v enozložnicah ('*gast*), *o* in *o* po premiku naglasa s končnega dolgega zloga ('*galop*, '*zabi*), vzglasnega *ɔ* skupaj z /*r*/ ('*arš*, '*ardeč*).

LAZEC

Dolgi samoglasniki

iə~i: *u~o*
eɔ̯ *oɥ*
je *ɥə~ɥa*
a

Kratki samoglasniki

i *u*
ɛ
ə *o*
ɛ *a*

Izvor:

Dolgi samoglasniki

- iə~i:* ← st. akut. ('*diətela*, '*pok'liaknət*), cfl. *e* ('*liət*, '*miət*, '*pɛ'piəɥ*), n. akut. *e* ('*ziəle*, '*žiənɛx*, '*piərje*, '*ni:əs*, '*s'i:ədən*);

⁷ Pozicijski izvor samoglasniških fonemov večinoma ni upoštevan.

- o:~u:* ← cfl. *o* (*k'lu:p, 'ru:p~'ro:p, 'so:t, go'lo:p, ko'ko:š, 'mo:š*; st. akut. *o* (*'go:ba, 'to:ča*), n. akut. *o* (*š'ko:da, 'to:ča, 'no:sin, 'vo:la, na z'muoren*);
- e:i* ← cfl. *ě* (*s'me:ix*), st. akut. *ě* (*b're:iza, ne've:ista*), *ě* po analogiji (*m'le:it, p'le:it*);
- o:u* ← cfl. *ŏ* (*'vo:uk*), st. akut. *ŏ* (*'vo:una, 'po:una*), kratki *ŏ* (*'poux, 'doux*);
- je* ← drugotno naglašena *e* (*'žjena, 'tječe, 'njese*); analogno naglašena *ę* (*'pjeta*);
- uo* ← drugotno naglašena *o* (*'nu:ga, 'ku:šac*), analogno naglašena *o* (*'ru:ka*);
- a(a)* ← cfl. *a* (*g'ra:t, d'va:*), st. akut. *a* (*'ma:ti, b'ra:ta* – G sg., *'ja:goda, 'ma:ma*), cfl. *a* (*'va:s, 'da:n, 'la:n*), n. akut. *a* (*'ma:ša, 'sa:jne, f'sa:xne, 'ga:ne*).

Kratki samoglasniki

- i* ← cfl. *i* (*'list*), st. akut. *i* (*'lipa, 'riba, 'xiša*);
- u* ← cfl. *u* (*'luč*), novonaglašena *u* po premiku z dolgega zadnjega zloga (*'dužan*);
- é* ← *i* (*'nēt, 'tēč, 'mēš, 'sēt*), novonaglašena *i* (*'cēγan*), *u* (*'kēp*), novonaglašena *u* (*'dēšet, p'lēvat*), *ê* pod terc. naglasom (*'sēnu:*, *'lēpu*), novonaglašena *ê* (*zg'rešit, zg'rešu*);
- ə* ← *a* (*'pəs, 'bət*), novonaglašena *a* (*s'təbər, 'məgla*), novonaglašena *a* (*'ləgat*);
- ε* ← *e, ę* v enozložnicah (*k'met, 'zet, 'več*), *e* in *ę* pod terc. naglasom (*'peru, 'mesu:*, *'pesti, k'leči*);
- ø*⁸ ← novonaglašena *ŏ* skupaj z */u/* (*'moučin*), *o* pod terc. naglasom (*'køsi, 'zøbi*); *o, ø* v enozložnicah (*'pøt, 'køš, 'čøk, k'røp*);
- a* ← *a* (*b'rat, 'gat, 'fant, 'nas*).

Kraji med SROBOTNIKOM in GRGLJEM⁹

Dolgi samoglasniki

i *ü* *u*
é [ó]
ę ø
e *o*
a

Kratki samoglasniki

i *u*
é *ó* + *r*
e *a*

Izvor

Dolgi samoglasniki

- i* ← cfl. *i* (*'li:st*), st. akut. *i* (*'li:pa, 'xi:ša, 'ži:la, 'ti:ca*);
- ü* ← cfl. *u* (*o'lü:pak*), st. akut. *u* (*'kü:pa, k'rü:xa*);
- u* ← cfl. *ŏ* (*'vu:k*), st. akut. *ŏ* (*'vu:na, 'pu:xe, 'du:ga, 'pu:na*), kratki *ŏ* (*'pu:x, 'pu:n, 'tu:č*);

⁸ Srednji *o*, ki teži k ožini; *é* je ozek in rahlo reduciran.

⁹ Samoglasniška sestava sta iz gradiva za kostelski slovar J. Gregoriča.

- é* ← cfl. *ě* (*s'mé:x*, *bé'sé:da*), st. akut. *ě* (*b'ré:za*, *st'ré:xa*, *ko'lé:no*, *'ré:zat*, *'lé:to*);
ò ← cfl. *o* (*'nò:č*, *'mò:č*, *'Bò:k*);
ę ← cfl. *e*: (*'lę:t*, *'pę:č*, *'mę:t*), n. akut. *e* (*'zę:le*, *'žę:nška*, *'pę:rje*, *'mę:čen*, *'pę:ko*, *'sę:don*);
o ← n. akut. *o* (*'võ:la*, *'xõ:ja*, *'nõ:ša*, *š'kõ:da*, *'dõ:ta*, *'nõ:sén*, *'põ:t*, *p'rõ:sén*), cfl. *o* (*k'lõ:p*, *'rõ:p*, *'sõ:t*, *'mõ:š*), st. akut. *o* (*'dõ:ga*, *'gõ:ba*, *'tõ:ča*);
e ← drugotno naglašene *e* (*'že:na*, *'te:ta*, *'če:lo*, *'ne:sen*, *'re:čen*, *'re:kla*, *s'pe:kla*);
o ← drugotno naglašene *o* (*'no:ga*, *'ko:taŋ*, *'ko:nc*);
a ← cfl. *a* (*g'ra:t*, *p'ra:x*), st. akut. *a* (*k'r:ava*), cfl. *a* (*'va:s*, *'da:n*, *'ma:x*, *'la:š*, *'ča:st*), zgodaj podaljšani *a* (*'ta:ŋ*, *'da:n* – G pl.), n. akut. *a* (*'ma:ša*, *'sa:ńe*, *'pa:jsjé*, *'sa:xne*, *'ga:ne*).

Kratki samoglasniki

- i* ← *i* (*'miš*, *'nič*, *'sit*), novonaglašeni *i* (*'ciga:n*), novonaglašeni *ě* (*'sinu:*), novonaglašeni *u* (*'šiši:t*, *'diši:t*, *'sixu*);
é ← novonaglašeni *i* (*'bela* »*bila*«), *ě* (*m'lét*, *p'lét*, *'dède*), novonaglašeni *ě* (*'cěno*), kratki *u* (*k'rěx*, *s'kěp*, *'tě* »*tu*«, *'čět* »*čut*« – inf.);
u ← novonaglašeni *ŋ* (*'suze*, *'dužan*), *o* pod terc. naglasom (*'uku:*);
e ← *e* in *ę* v enozložnicah (*k'met*, *'več*, *'zet*), *e* in *ę* pod terc. naglasom (*'nebo*, *'peru:*, *'pesti:*, *'mesu:*);
ò ← novoakutirani *o* v enozložnicah (*'pòt*, *š'kòf*, *'kòš*, *št'ròk*, *k'ròp*, *d'nò*), *o* pod terc. naglasom (*'zòbje*), novonaglašene *o* po premiku z dolgega zadnjega zloga (*'gòlõ:p*);
a ← *a* (*b'rat*, *'gat*, *'fant*, *'nas*), *a* (*'pas*, *'vas* »*ves*«, *na 'tašče*, *'bat*), novonaglašeni *a* (*'magla*, *s'taza*);¹⁰
ɹ ← *ɹ* (*'pɹt*, *'pɹst*, *'bɹf*, *'žɹt*).

Če povzamemo razvoj dolgega vokalizma, se nam pokaže več dejstev.

1. Vsi trije sistemi dolgih samoglasnikov imajo ohranjen *ě* kot poseben fonem (Babno Polje in Lazec *ej*, južnokostelski govor *é*, to je izjemno ozki *e*.) Neizkušen zapisovalec ga težko loči od manj ozkega *ę*, ki zastopa druge *e*-jevske foneme (razen *e* v tipu *'že:na*). Tako je npr. v zapisu Banje Loke iz leta 1983, kjer nista z gotovostjo ločeni kostelski *e*-jevski in *o*-jevski ožini.

2. Drugače je z gradivom J. Gregoriča, ki je kot domačin dobro ločil med *é* kot refluksom za *é* ne glede na tonem in *ę* kot refluksom za druge *e*-jevske glasove razen drugotno naglašene *e*. Enako stanje kaže zapis Vasi pri Kostelu. Tu T. Logar pripominja, da je za *ě* našel dva variantna refluksa *ę* in *é*: *go'sé:nca* ~ *ko'sé:nca*, *m'lé:ko* ~ *m'lé:ko*, *s'lé:p* (medtem ko ima za cfl. *o* vedno samo refluks *ò* (*'mò:st*, *g'nó:j*), kar pomeni, da je posebna kvaliteta *ě* je razvidna tudi iz Logarjevega zapisa, ki že nakazuje sovpad obeh najožjih refluksov.

¹⁰Nenaglašeni *a*, *o*, *é* ali pa se je povsem reducirali: *x'la:pac*, *'ja:rom*, *jar'mi:ček*.

3. Iz sistemov dolgih vokalnih fonemov je razvidno, da sta se v njih *ě* in cfl. *o* razvijala v paru, kot je tipično za slovenski vokalizem. Na SZ, na Babnem Polju se je cfl. *o* že zožil v *u* kot npr. v dolenjščini in se celo skrajšal. Razvoj je potekal preko *ou*, za kar govori srednji pas kostelskega govora (npr. Lazec), ki kaže za cfl. *o* dve varianti: *o* in *u*. V najjužnejših govorih je izpričan samo *o* (Gregoričevo slovarsko gradivo in Logarjev zapis, medtem ko kaže zapis Štampfllove spet samo *o* za vse *o*-jevske glasove).

V osrednjem delu kostelskega govora ugotovljena mešanica refleksov *uo* (redko), *o* in *u* za novi akut in za nosnik ter *u* in *o* za cfl. *o* je rezultat težnje po novem dolgem *u*, ker se je tu stari dolgi *u* (in *i*) skrajšal (enako kot v Babnem Polju), nekdanji diftong *uo* pa se je monoftogiziral v *o* oz. že v *u* ter se pomešal z enakim rezultatom razvoja cfl. *o* v zelo ozek *o* ali celo *u*. Refleks *e*, *ɛ* pa nekoliko zastaja za *o*-jevskim refleksom novoakutiranega *o* in nosnika *o* in se kaže predvsem v močno oslavljenem poglasniškem delu in izrazitem *i*-jevskem delu, le izjemoma se pojavi novi dolgi *i*. Ta monoftongizacija obeh diftongov in motiv zanjo ni osamljen; krajšanje *i*: in *u*: najdemo npr. tudi v Zgornji Trebuši in v Podbrdu z okolico.¹¹ Srednji kostelski govor je prehodni govor med severozahodnim in južnim Kostelom, ki kaže to prehodnost ravno v teh mladih monoftongizacijah.

4. Razvoj nosnika *o* je v SZ delu izkazan z *uo* (kar je enak razvoj kot v dolenjščini in notranjščini, v srednjem delu z *o~u* in v južnem z *o*, ki se je tudi moral razviti preko diftonga, vendar drugačnega od *ou* < cfl. *o*).

5. Južni kostelski govor je tako kot prekmurščina razvil dolgi *u* v *ü*, na njegovo mesto pa je stopil *ɨ* in ni nujno, da prek *ou*, ki ga z gotovostjo predpostavljamo v kraščini.¹² Drugod v kostelščini je zastopan z refleksom *ou* (srednji del) oz. *ou* (Babno Polje).

6. Nosnik *o* se je povsod razvil v *o*-jevski refleks in njegov razvoj ni sovpadel z razvojem *ɨ*.

7. Pri kratkih samoglasnikih (zglede glej spredaj, pri izvoru) se kaže večja razvojna podobnost na severozahodu in v srednjem delu, kjer so kratki *i* in *u* nastali iz dolgih *i* in *u*, kratki *i*, *u* in *ě* pa so se tu reducirali v *ɛ* (Babno Polje) oz. *é* (Lazec). Med Grgljem in Srobotnikom, kjer se dolga *i* in *u* nista skrajšala, so se kratki *i*, *u* in *ě* odrazili v fonemih *i* in *é*, katerih realizacija v posameznih besedah je leksikalizirana, novi kratki *u* pa je to področje dobilo iz *ɨ* in včasih iz *o* po terciarnem premiku.

V vseh treh navedenih kratkih sestavih ima enoten izvor in enotno artikulacijo še kratki, široki *e*, ki je nastal iz *e* in *ɛ* v enozložnicah, iz *e* in *ɛ* po terciarnem premiku, včasih iz mlajše naglašene *e* in postal opozicija kratkemu *a*.

Polglasnik poznajo samo v srednjem pasu kostelščine, SZ je *ə* razvil v *o*, južni del pa v kratki *a*.

Kljub temu, da kostelski kratki vokalizem kaže razvoje, ki ga povezujejo s sosednjimi neslovenskimi govori, npr. razvoj *ə* > *a*, zasuk kratkega vokalizma,¹³ je

¹¹T. LOGAR, Sistemi dolgih vokalnih fonemov v slovenskih narečjih, *Slavistična revija* 14, 1963, 111–132.

¹²J. RIGLER, Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu, *Slavistična revija* 14, 1963, 25–78.

mogoče na osnovi novejših podatkov, ki potrjujejo slovenski razvoj dolgega vokalizma (vzporeden razvoj *ě* in cfl. *o*, razvoj *o* v *o*-jevski refleks ter nesovpad nosnega *o* z refleksom za dolgim *ŷ*) dopolniti njegovo slovensko podobo z slovenskonarečnimi razvoji kot so krajšanje dolgih *i* in *u*, značilen osrednjeslovenski razvoj kratkih *i*, *ě* in *u* pa tudi naglasni premiki, ki ga povezujejo z Belo krajino in so verjetno avtohtoni. Odločilen je pri tem vporeden razvoj *ě* s cfl. *o*, česar pa Ramovš iz njemu razpoložljivih podatkov ob pisanju svojih Dialektov¹⁴ ni mogel razbrati.

SUMMARY

The paper treats the accentuation and vowel system of the Kostel dialect on the basis of material that was collected after World War II. This material shows that Babno Polje was correctly assigned to the Kostel dialect on the 1983 *Slovene Dialect Map*; the configuration of the area suggests that Ramovš's south-western border of the Kostel dialect is, in all likelihood, correct. In addition, post-War field notes and the dialect lexicon of J. Gregorič changes Ramovš's designation of Kostel as a mixed dialect. The Kostel dialect displays the Common Slovene accent retraction ('*že:na* 'wife,' '*no:ga* 'leg,' '*məgla* 'fog'), the tertiary retraction, as well as more recent retractions such as '*cigan* 'gypsy,' '*kle'petat* 'to chat,' '*gòspò:t* 'mister,' '*kova:č* 'blacksmith,' which have not taken place in all Kostel locales. The village dialects have lost distinctive pitch but retained distinctive quantity. In view of accentuation, the parallel development of *ě* and the circumflexed *o*, the development of the nasal *o* to reflex *o* (which is wider than that of the reflex of the circumflexed *o* and did not merge with the reflex of long *ŷ*, which is considered a more general Kajkavian development), and the development of the short vowel system, which are Central Slovene,

¹³Vendar pojav ni opazovan samo kot slovensko-kajkavski, prim. W. VERMEER, The rise and fall of the kajkavian vowel system, *Studies in Slavic and General Linguistics* 3, 1983, 439–477.

¹⁴Jurkovičevo gradivo, ki ga v Dialektih navaja RAMOVŠ (*Dialekti* 142–144), ne spada v nobenega od navedenih samoglasniških sestavov in ga je mogoče povezati v naslednji sestav:

Dolgi vokali:

i *ü* *u*

ię *uo*

a

Izvor:

i: < *i*: ne glede na tonem
u: < *ŷ*:
ię < *ě*, *e* in *e*
a: < *a*: ne glede na tonem
uo < cfl. *o*, *o*
ü < *u*:

Kratki vokali:

i *u*
i-ę
ε *ɔ* +*r*
a

Izvor:

i < novonaglašen *i*
i-ę < kratki *i*, *r* in *u*
u < novonaglašen *u*
ε, *ɔ* < drugotno naglašena *e*, *o*
a < *a*, *ə*

Manjka predvsem vzporednost razvoja *ě* in cfl. *o*, (ki je iz povojnih zapisov lepo razvidna) in s tem odločilen faktor slovenskosti razvoja. Razumljivo, da je Ramovš na podlagi takih podatkov zaključil, da gre za mešan govor.

it is possible to conclude that the Kostel dialect is, in terms of its accentuation and vowel system, a Slovene dialect.